

BÖLÜM 13

Obstrüktif Uyku Apne Sendromu Epidemiyolojisi

Güngör ATEŞ¹

Obstrüktif uyku apne (OSA) uyku esnasında üst havayollarının tekrarlayıcı bir şekilde kısmi ya da tam kollapsı ile karakterize bir uyku bozukluğudur(1). OSA ile beraber gündüz aşırı uykululuğu varsa obstrüktif uyku apne sendromu(OSAS) olarak isimlendirilir. Bu bölümde her iki kavram açıkça belirtilmemişse aynı anlamda kullanılmıştır. Tedavisiz bırakıldığında gündüz aşırı uyku hali, bilişsel fonksiyonlarda bozulma, iş performansının bozulması, sağlık ilişkili yaşam kalitesinde bozulma gibi sonuçları vardır (2). Ayrıca hipertansiyon, kardiovasküler hastalıklar ve bozulmuş glikoz metabolizması ile ilişkilidir(3-5).

OSAS tanısında tüm gece polisomnografisi standart testtir. OSAS toplumdaki sıklığı için uygun örnekleme polisomnografi yapmanın zorluğu nedeni ile sıklıkla çalışmalar önce tarama testi yapılması sonrasında ise kesin tanı için polisomnografi yapılmasını içeren iki aşamalı yaklaşımları benimsemiştir(6,7)

OSAS giderek daha sık tanınan bir hastalık olmasına rağmen, toplumu temsil eden hastalık prevalansı çalışmaları son iki dekatta yapılmıştır. Ancak bu çalışmaların bir takım metodolojik kısıtlılıkları vardır. Örneklem seçimine ait farklılıklar, uyku ve solunum monitorizasyonuna ait farklılıklar ve tanımlama-ya ait değişiklikler hastalık prevalansını değiştirebilecek ve hatta potansiyel olarak semptomatik ve asemptomatik hastalık yükünü doğru tahmin edebilecek faktörlerdir(2,6-8).

Topluma dayalı çalışmalara bakıldığında, gündüz uykululuğu ile beraber olan OSA prevalansının erkeklerde %3-7, kadınlarda %2-5 olduğu görülmektedir. Hastalık sıklığı kilolularda, yaşlılarda ve azınlık bir ırktan olanlarda daha yüksek görülmüştür(9).

¹ Dr.,Özel Genesis Hospital Hospital Göğüs Hastalıkları gungorates@gmail.com

Wisconsin Uyku Kohort Çalışması, 30-70 yaş arası erkeklerin %34'ünde, kadınların %17'si polisomnografide OSAS saptanmıştır(27). 50-70 yaş arasında ise prevalans erkeklerde %43, kadınlar %28'e yükselmiştir. Bir başka çalışmada erişkinlerin %54'ünde hafif OSAS saptanmış olup, erkeklerde prevalansı %12 daha fazla saptanmıştır (28,29).

YAŞ

Hem erkek hem kadınlarda orta ve ileri yaş OSA için bir risk faktörüdür. SHIP-trend çalışması erkek ve kadınlarda yaş ile beraber artan AHI prevalansını göstermiştir, ancak kadınlarda bu artış daha ileri yaşlarda başlamaktadır(30). Tahmini OSA prevalansı, $AHI \geq 5$ alındığında % 46 (erkeklerde % 59, kadınlarda % 33), $AHI \geq 15$ alındığında ise % 21 (erkeklerde % 30, kadınlarda %13) bulunmuştur. Tahmini OSAS prevalansı ise ($AHI \geq 5$; Epworth uykululuk ölçeği > 10) %6 bulunmuştur. Bu çalışmada OSA artışı ile gündüz aşırı uykululuk arasında pozitif bir ilişki bulunmamıştır.

Tanısal ekipman, oksijen desatürasyonu, apne, hipopne, OSA ve gündüz uykululuğunun tanımı zaman içinde değişmekte, bu durum ise yapılan OSA prevalansı tahminlerini etkilemektedir(1,8). Bu nedenle OSAS prevalansı çalışmalarının sonuçlarını değerlendirirken çalışmanın yapıldığı dönemi ve tanı için kullanılan kriterleri göz önünde bulundurmak önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Jordan AS, McSharry DG, Malhotra A. Adult obstructive sleep apnoea. *Lancet*. 2014; 383:736-747.
2. Punjabi NM. The epidemiology of adult obstructive sleep apnea. *Proceedings of the American Thoracic Society*. 2008;5(2):136-143.
3. Peppard PE, Young T, Palta M, Skatrud J. Prospective study of the association between sleep-disordered breathing and hypertension. *The New England Journal of Medicine*. 2000;342:1378-1384.
4. Peker Y, Carlson J, Hedner J. Increased incidence of coronary artery disease in sleep apnoea: a long-term follow-up. *European Respiratory Journal*. 2006;28:596-602.
5. Punjabi NM, Polotsky VY. Disorders of glucose metabolism in sleep apnea. *Journal of Applied Physiology*. 2005;99:1998-2007.
6. Demir AU. Obstrüktif uyku apne sendromu epidemiyolojisi. İtil O ve ark(ed). *Uykuda Solunum Bozuklukları*. Ankara: Türk Toraks Derneği Kitapları; 2015.p.251-260.
7. Demir A, Ursaavaş A, Tana Aslan A ve ark. Türk Toraks Derneği Obstrüktif uyku apne sendromu tanı ve tedavi uzlaşısı raporu. *Turkish Thoracic Journal*. 2012;13(Suppl 1):1-73.
8. Franklin KA, Lindberg E. Obstructive sleep apnea is a common disorder in the population-a review on the epidemiology of sleep apnea. *Journal of Thoracic Disease*. 2015;7(8):1311-1322.
9. Young T, Palta M, Dempsey J, et al. The occurrence of sleep-disordered breathing among middle-aged adults. *The New England Journal of Medicine*. 1993;328:1230-1235.

10. Tietjens JR, Claman D, Kezirian EJ, et al.. Obstructive Sleep Apnea in Cardiovascular Disease: A Review of the Literature and Proposed Multidisciplinary Clinical Management Strategy. *Journal of the American Heart Association*. 2019;8(1):e010440.
11. Salman LA, Shulman R, Cohen JB. Obstructive Sleep Apnea, Hypertension, and Cardiovascular Risk: Epidemiology, Pathophysiology, and Management. *Current Cardiology Reports*. 2020;22(2):6
12. Arredondo E, Udeani G, Panahi L, Taweeseed PT, Surani S. Obstructive Sleep Apnea in Adults: What Primary Care Physicians Need to Know. *Cureus*. 2021; 9:13(9)
13. Young T, Evans L, Finn L, Palta M: Estimation of the clinically diagnosed proportion of sleep apnea syndrome in middle-aged men and women. *Sleep*. 1997; 20:705-706.
14. Watson NF: Health care savings: the economic value of diagnostic and therapeutic care for obstructive sleep apnea. *Journal of Clinical Sleep Medicine*. 2016, 12:1075-1077.
15. Tarasiuk A, Reuveni H. The economic impact of obstructive sleep apnea. *Current Opinion in Pulmonary Medicine*. 2013;19:639-644
16. Benjafield AV, Ayas NT, Eastwood PR, et al. Estimation of the global prevalence and burden of obstructive sleep apnoea: a literature-based analysis. *The Lancet Respiratory Medicine*. 2019;7:687-698.
17. Demir A, Ardic S, Firat H, et al. Prevalence of sleep disorders in the Turkish adult population epidemiology of sleep study. *Sleep and Biological Rhythms*. 2015;13:298-308.
18. Peppard PE, Young T, Palta M, Dempsey J, Skatrud J. Longitudinal study of moderate weight change and sleep-disordered breathing. *JAMA* 2000;284:3015-3021.
19. Newman AB, Foster G, Givelber R, Nieto FJ, Redline S, Young T. Progression and regression of sleep-disordered breathing with changes in weight: the Sleep Heart Health Study. *Archives of Internal Medicine*. 2005;165: 2408-2413.
20. Rundo JV. Obstructive sleep apnea basics. *Cleveland Clinic Journal of Medicine*. 2019;86:2-9
21. Schwartz AR, Patil SP, Laffan AM, Polotsky V, Schneider H, Smith PL. Obesity and obstructive sleep apnea: pathogenic mechanisms and therapeutic approaches. *Proceedings of the American Thoracic Society*. 2008;5:185-192.
22. Ward ZJ, Bleich SN, Cradock AL, et al. Projected U.S. state-level prevalence of adult obesity and severe obesity. *The New England Journal of Medicine*. 2019;381:2440-2450.
23. Young T, Peppard PE, Taheri S. Excess weight and sleep-disordered breathing. *Journal of Applied Physiology* (1985). 2005;99:1592-1599.
24. Redline S, Kump K, Tishler PV, Browner I, Ferrette V. Gender differences in sleep disordered breathing in a community-based sample. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*. 1994;149:722-726.
25. Young T, Finn L, Austin D, Peterson A. Menopausal status and sleep-disordered breathing in the Wisconsin Sleep Cohort Study. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*. 2003; 167(9): 1181-1185
26. Shahar E, Redline S, Young T, et al; for the Sleep Heart Health Study Research Group. Hormone replacement therapy and sleep-disordered breathing. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*. 2003; 167(9): 1186-1192
27. Peppard PE, Young T, Barnett JH, Palta M, Hagen EW, Hla KM. Increased prevalence of sleep-disordered breathing in adults. *American journal of epidemiology*. 2013;177(9):1006-1023.
28. Johnson DA, Guo N, Rueschman M, Wang R, Wilson JG, Redline S. Prevalence and correlates of obstructive sleep apnea among African Americans: the Jackson Heart Sleep Study. *Sleep*. 2018;41(10): zsy154.
29. Geer JH, Hilbert J. Gender Issues in Obstructive Sleep Apnea. *Yale Journal of Biology and Medicine*. 2021;94(3):487-496.
30. Fietze I, Laharnar N, Obst A, et al. Prevalence and association analysis of obstructive sleep apnea with gender and age differences - Results of SHIP-Trend. *Journal of Sleep Research*. 2019 Oct; 28(5):e12770.